

MÚLTMENTŐ

A HOSSZÚHETÉNYI HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET KIADVÁNYA 15.

Útba esett jövet, menet...

A helyi lakosság nem sok mindent érzett abból a folyamatból, amelyet a takarékszövetkezetek integrációjaként emlegetnek. A 2013-ban meghozott szövetkezeti hitelintézetekről szóló törvény alapján, az egymástól eltérő termékekkel és szolgáltatásokkal, sokszor egymással is versenyezve működő 122 takarékszövetkezet és három regionális bank 2017 végére 15 regionális székhelyű szövetkezeti hitelintézetben egyesült.

Az integráció befejezésével lezárult a takarékszövetkezetek közel 150 éves történetében egy jelentős átalakulás.

Településünkön ötvennyolc évvel ezelőtt kezdte működését a Mecsekvidéki Takarékszövetkezet kirendeltsége. Történetét a benne dolgozók segítségével próbáljuk megmenteni. *(folytatás a 4. oldalon)*

MÚLTMENTŐ

“Aki megírja szülőföldje történetét, az nagyobb és értékesebb munkát végez, mintha egyetemes történelmet írna. A hűség a szülőföldhöz a legnagyobb erő a táj felemelésére.”

Kanyar József

Jövők gyökerei

Mi is így gondoljak...

“A tánc, az ének és a zene hozzá tartoznak egy egészséges ember lelkületéhez. Abban is egy olyan mintát ad a néphagyomány, amihez valamilyen formában vissza kell térni, ha egészségesek akarunk maradni”

Andrásfalvy Bertalan

“Amíg van történet, addig nincs veszve semmi. Mert addig van múlt, sőt emlékezés, – van olyan emberi lény, aki átadja másoknak, amit megélt vagy maga is hallott. Amíg van történet, addig majd minden van, ami fontos”

Ancsel Éva

Egy százalék

Ezúton is köszönjük támogatóink segítségét, akik jövedelemadójuk 1%-át egyesületünk javára ajánlották fel az elmúlt évben vagy idén kívánják támogatni tevékenységünket!

Adószámunk:

18325920-1-02

Számlaszámunk:

50300020-10001181

A Janus Pannonius Múzeum Néprajzi Osztálya *Jövők gyökerei* című kiállítással tiszteleg *Andrásfalvy Bertalan* néprajzkutató előtt. A novemberben nyílt tárlat **március 1-ig** tekinthető meg. A neves néprajzkutató 90. születésnapjára rendezett kiállítás az ünnepelt népművészeti tárgyú kutatásait mutatja be. Megismerhetjük a néprajzi gyűjtőutak miliójét, a népzene- és néptánc kutatás munkamódszerét és a gyűjtéseken készült felvételek páratlan darabjait. A kiállításból feltárulkozik *Andrásfalvy Bertalan* évtizedek során kimerült népművészet koncepciója, amely kutatása tárgyát nem formai és stiláris szempontok, hanem emberi és társadalmi szükségletek alapján vizsgálja. A népművészet – elgondolása szerint – nem öncélú, és alapvetően nem színpadra szerkesztett alkotások tárháza, hanem az egyén kiteljesedésének és külvilágra adott reakcióinak a tükröképe, de a társadalmi és gazdasági változások érzékeny közege is.

A kiállítás eddig soha ki nem állított népművészeti tárgyak (szöttesek, főkötők, viseletdarabok), és eddig közöletlen filmek, fotók, térképek és a gyűjtések során készült dokumentációk segítségével hozza közelebb magát az ünnepeltet és a népművészetről alkotott képét. A kiállítás azon intézmények közös vállalkozása, amelyek *Andrásfalvy Bertalan* szakmai életének legfontosabb állomásai voltak.

Fotó: *Sárközi Kata*

MÚLTMENTŐ

A HOSSZÚHETÉNYI
HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET
KIADVÁNYA

Székhelye:

7694 Hosszúhetény, Verseny u.9.

Telefon: 72/490-827

nepiegyuttes@hosszuheteny.hu

Szerkeszti az egyesület.

Felelős szerkesztő: Papp János

A címlapterv Marsai Ágnes munkája

Készült Pécssett, Molnár Csaba

nyomdájában

ISSN-2060-1824

Küldjön egy képet!

Kedves Múltmentő!

Az előző lapszámban már olvashattunk a hosszúhetényi kézilabdázás kezdetéről, akkori sikereiről.

Úgy gondolom, fontos feleleveníteni az 1990-es évek végének ('97-98-99) szép sikereit is, mert ezekben az években kézilabdázó lányok sikert sikerre halmoztak.

Hetedik, nyolcadik osztályosként nyertesi voltak a Diákolimpia III. korcsoport megyei döntőjének, a Dunántúli Napló Kupának (16 éves korosztályban), Tej-kupa megyei döntőjének; de ezen kívül még több tornán kerültek ki győztesként (Zengő Kupa, Kodolányi Kupa, Deák Kupa – Söjtör Zala megye, Karácsony-Kupa Dombóvár)

Eredményesen szerepeltek a Megyei bajnokság Ifi leány csoportjában (TÁSI, Siklós, Beremend ellenfeleiként) és az Országos leány serdülő bajnokságban (Marcali, TÁSI, Nagyatád, Szekszárd).

Méltó ellenfelei voltak a középiskolás bajnokságban is a náluk pár évvel idősebb lányoknak.

Részt vettek Teramoban, a világ egyik legjelentősebb utánpótlás tornáján a 13-14 éves korosztályban, ahol 3. helyen végeztek.

A Tej-kupa megyei döntőjének, a diákolimpia III. korcsoport megyei döntőjének és a Dunántúli Napló-kupa győztese, a hosszúhetényi leány kézilabdacsapat. Állnak (balról): Papp, Rudas, Takács, Schmidt, Mihályi, Elter, Tarr, Görfői, Csajkás Géza edző. Guggolnak: Spéth, Szanati, Kraut, Elter, Gunszt, Fuchs, Gasteiger, Döme, Török. FOTÓ: LAUFER LÁSZLÓ

A megyei lapban is beszámoltak a hetényi sporteredményekről

Akkoriban a Dunántúli Napló sportrovata is élénk figyelemmel kísérte a kis kézilabdások eredményeit „Kézilabda megyei hátország” címmel. Híreket kaptunk az eredményekről, összehallításokról, a legjobb góldobókról. Jóleső érzés volt így is hétről-hétre értesülni sikereikről!

A mellékelt fotó is ebben az időben volt látható a lapban, hírül adva az olvasóknak

a szép győzelmeket.

Többen, szülők, ha tehetjük, szurkoltunk a küzdelmes mérkőzéseken, örültünk a győzelmeknek. Még most is, évek múltával nagyon jó visszaemlékezni a lányok szép sikereire!

Kívánjuk a fiatal korosztálynak is, hogy sok hasonló sikerben legyen részük.

Rudas Endréné

Lázár Ferencné Molnár Máriától kaptuk a mellékelt két fotót, mindegyikén édesapja Molnár Ferenc látható, aki 1926-ban született. Nem meglepő, hogy a harmincas évek végén a háborúra készülő Magyarországon fából készült légvédelmi ágyúval játszanak katonásdit a gyerekek. Ki lehet a másik fiú?

A jobb oldali kép néhány évvel korábban készült szüret idején, amikor a kis Ferike 3-4 éves lehetett. A hagyományos paraszti gazdálkodásban természetes volt, hogy a piciket is bevonták a munkavégzésbe nekik megfelelő méretű eszközökkel, szerszámokkal.

Útba esett jövet, menet...

Ma a legtermészetesebb dolog bemenni a Takarékbank igényes irodájába, ahol olajozott udvarias működés fogadja az ügyfeleket. Ám mi volt 50-60 évvel ezelőtt a falunkban? Minden téren óriási a változás.

Takarékszövetkezet nyitása nem kis nehézségek után 1964 augusztusában történt 2 fővel. A kezdéstől tagja, dolgozója voltam, így van is tapasztalatom bőven. A Mecsekvidéke Takarékszövetkezet kirendeltségéként hol legyen az iroda? A mai buszmegálló mellett volt a Köves család bezárt kovácsműhelye. Ezt lehetett irodának átalakítani semmi komforttal.

Lassan 50 éve mikor a kicsi, füstös kovácsműhely helyén egy szobányi irodában megnyithattunk. Igaz a komfortság hajaj hol tartott! Ráadásul nekem, mint pesti belvárosban felnőtt lánynak a be- és kifolyó víz után még nehezebb volt alkalmazkodni. Sőt mi több, fát aprítani, hogy fűthessünk a füstölő kályhában.

Itt volt a bejárata az irodánknak. A buszmegálló mellett, a Fő u. 151. számú épület északi homlokzatán lehetett bemenni a műhelyből átalakított takarékszövetkezeti irodába.

A megnyitás se felejthető, mert nem tudtuk (még a főnök sem), hogy nem elég néhány meghívott és az ünnepélyes átadás. Betétbe kellett helyezni a pénzt az első ügyfélnek. Igen ám, de kinél volt elég rávaló, és hiába a lakosok nyitottsága, ha bizalmuk még még nem nagyon volt. Így hazaküldtem hozzánk egy ismerősömet 500 Ft-ért, ami aztán az ő nevére került betétkönyvbe. (1000 Ft

A plébánia udvarának keleti végében 1970-ben kezdték építeni a szolgáltatóházat, melyben a takarékszövetkezet is helyet kapott.

havi fizetést ígértek ekkor nekem!) Telefonálhattam volna? Igen, de még a postán is kézi kapcsolás volt (mint alkalmi helyettesítő tudtam) alig tucatnyi helyi előfizetővel.

Elvárás volt a 100 fős taglétszám 100 Ft-os részjeggyel. A működéshez kellő tudáshoz nekem a postaforgalmi technikum adott segítséget. *Bocz József* pedig nyugdíjasként lett pénztáros. Abban az időben csak nagyon kevés ember értette meg, mennyire fontos a pénzt biztos helyen tartani vagy kölcsönhöz jutni a rászorulóknak. Milyen hihetetlen az akkor adott és kért százalék. Betétként 3 és 5 %, felvett hitelért 8 és 10 %! Nem is ismertük a kezelési, biztosítási költségek fajtáit. Lottóval is foglalkoztunk, a kis összegű nyereményeket kifizettük. Majd gépkocsi nyeremény betétkönyvet is lehetett váltani! 1 db Kispolski nyerőnk volt. Sokan próbálkoztak mindkettővel. Aztán a nagy boros gazdák által leadott borok árát is nálunk tudták felvenni. Bizony nagy-nagy rábeszélés és megma-gyarázás kellett, hogy a bizalmukat elnyerjük akár a TSZ-ben, bányászatban vagy irodákban dolgozóknak!

Segítséget jelentettek a megválasztott Igazgatósági Intézőbizottsági tagok: *id. Dömös Károly, Weber Bálint, Miklós Imre, Mátyás Mihály, Nádor Rudolfné, Lovig Jánosné, Papp Gyöngyné, Kőrösi Antal*. A központi főnökség a MESZÖV volt Pécsen. Közgyűléseket tartottunk évente tombolával, nagy érdeklődést kiváltva a lakosság körében. Gépi segítségünk egy szalagos összeadó gép, egy olimpia típusú írógép volt és a legalább 100 éves pánccslekrényt se hagyjuk ki!

1970 októberében a Dunántúli napló a következőkben számolt be a leendő kirendeltségről: *“Szolgáltatóházat épít Hosszúhetényben hat társuló kisipari szövetkezet és a mecseknádasdi takarékszövetkezet. A szolgáltatóház előreláthatólag a jövő évben, augusztus 20-án nyílik meg, és itt kap majd helyet az új hosszúhetényi takarékszövetkezeti kirendeltség”.*

Aztán a szükségállapotú munkahelyből végül 1972-ben juthattunk a központi helyen felépült szolgáltatóház földszintjére eleinte, mint bérlők. A ház sokat emelt az ügy-

Munkatársaimmal Gunszt Katalinnal, Lovig Jánosné Ilikével és Miklós Mártával 1972-ben.

feleink és a dolgozók színvonalasabb ellátásán. Itt az emeleten fényképész, fodrász, cipésműhely is üzemelt. Egy ideig még könyv árusítást is vállaltunk.

Lassan beindult sok-sok agítással munkaidőn túl is a betét be-, illetve kölcsön kifizetés. Kezdetekkor 10 napon-ta kellett menni Mecseknádasdra engedélyeztetni a kölcsönöket, amelyeknek javasoltam a kifizetését. Mivel? Bányászjárattal, ha azonos időben volt a váltásuk. Ha nem, gyalogolhattam Vasasra! (4 km is lehet) Onnan többször volt járat.

Lottó árusítással is foglalkoztunk, sőt a nyeremények kifizetésével is. Egy alkalommal záraskor mondtam a könyvelőnek: „nekem 5 van”. „Hogyan?” Kérdezte. „Nekem 6 van.” Ment a keresés hová tettem a hatodikat. Végül persze csak rájöttünk: 5 db 2-es találat volt 12 Ft-tal, aminek az értéke *hatvan* Ft volt.

Biztosításokat se volt egyszerű kötni. Az emberek bizalmát kellett elnyerni ezen a téren is. Személyesen mentünk egy fuvarozóhoz, 2 ló állt az istállójában. Sokallta az évi 150 Ft-ot befizetni. Aztán 1 hét múlva leégett mindeztől. Gyűjtés indult a faluban a megsegítésére, önzetlenül, ám ott motoszkált, vajon miért nem kötött biztosítást? Furcsa, de ez nekünk reklámot jelentett, míg másnak óriási kárt...

Azért viccesebb helyzetek is adódtak. Kisgyerekekkel gyakran jöttek anyukák. Egy alkalommal nem csak a fotelon, már az asztalon is ugrált a gyerek. Nyugodt kismama volt, mert a felboruló asztalt látva, csak annyit mondott: „Nahát Jancsika, már a fal is lenn van!” Azóta tűzoltóparancsnok és éppen olyan nyugodt, mint az édesanyja volt. Azóta is így emlegetjük.

Volt egy dadogós fiatal férfi (mi is 20-30 közöttiek voltunk akkor) aki bejött, köszönt („szer-szer-szerbusztok-csok-csok a fenébe jó napot ki-kívánok!”). Bizony nekünk bármilyen nevetséges volt a helyzet nagyon kellett vigyázni, nehogy sértődés legyen.

Az pedig, hogy kevés légtérű volt az iroda gyakori szellőztetést kívánt, de északi bejárati ajtó és déli ablak

lévén nagy huzat lett belőle. Taggyűlésre írtuk (kézzel persze) a sok meghívót, amikor úgy kapta fel a papírokat, hogy az udvari diófán lobogott belőle jó néhány. Megértük begyűjteni.

Másik szerencsés esemény az alábbi: Szabadságon volt egyik kolleganőnk, de valamiért bejött. Feje felett eldurant a villanykörte eltörve a nagy üvegburát is és ráesett Katika fejére. Minő szerencse éppen bukósisak volt rajta. Eleinte motorral járt Heténybe a főnökünk. A kezdetek óta összetartó kis közösség lévén tartottuk a névnapjainkat. Éppen záráshoz készültünk, mikor kinézve az ablakon láttuk a főnök állítja le a motorját. Mire Én mondom a lányoknak „a bor is itt van” Ilike keresi a Boriskát, persze nem volt sehol! Csak az asztalra készített enivalók mellett a boros üveg...

Nem politizált egyikünk se, de mindenkinek nevetséges volt az, amikor egyikünk ovis gyereke bejött, látva a főnököt köszönt neki „csokjom Papp ejtárs!” Volt is egy szótár füzetünk aranyköpésekkel, de ki tudja már hova lett.

Az se felejthető: Mivel azonnal nem lehetett selejtezni a sok papírtól már nem tudtunk mozdulni, bedobozolva, kivittük a házi néni a lakatlan disznóóljába. Az utcán körbejárva jutottunk a még kevésbé fontosabb helyre is, WC-re. Így aztán elképzelhető mekkora öröm volt az új épületbe költözni. Cipekedtünk is rendesen. Végre lett helye mindennek, az évek során felgyülemlt a sok-sok iratnak. Igaz, itt meg a már kiselejtezteteket nem tudtuk elégetni. Hiszen olajjal fűtöttünk, illetve inkább bűdösítettünk, mert meleget nem nagyon adott a kályha. Ráadásul előtérre nem gondoltak és bizony hó is süvített be minden ajtónyitáskor. Dehát ez már mind a múlté.

Évekig árultuk bizományban a siklói könyvesbolt postán küldött könyveit. Sokszor 20 kg volt, ketten alig bírtuk a hivatalba cipelni.

Az “Útba esik jövet, menet a Takarékszövetkezet!” szlogen mellett évekig a “t” betű és a szorgos méhecske volt a jelképe a vidéki magyaroságot is behálózó a takarékszövetkezeteknek.

Ez is egy szolgáltatás volt és szerették is az emberek, sokan itt vették meg az olvasnivalót felnőttek, gyerekek. A boros gazdák, akik nálunk vették fel a boruk árát, gyakran rendeltek szakkönyveket.

Nem kellett messze menni fodrászhoz. Az emeleten fényképész műterem, fodrász és cipésműhely, később varroda is működött. A képen *Sziebert Tiborné Horváth Hajni* dolgozik rajtam.

Aztán az a sok-sok közös kirándulás itthon és külföldön! Felejthetetlen szép emlékeket idéznek fel bennem. Nyaranta még a Balaton is elérhető lett számunkra családotul, mikor nyaralót vett a Takarékszövetkezet. Közösén ugyan a hatvaniakkal, de volt előnye is. Hasonlítgattuk az ő munkájukat, állományait a miénkkel és persze az eltérő béreiket is...

Bocz Józseffel kezdtem. Amikor szülni mentem *Gálné Vicze Rózsi* jött helyettem, majd 1968-ban az ő gyese idején, *Lovig Jánosné Kajdy Ildike* lett a kirendeltség vezetője. Én, mint pénztáros ténykedtem. Dolgozók voltak még *Gunszt Károlyné Bóza Katalin*, *Miklós Márta*. Sőt a takarítást *Bakó Miklósné Mariska* vette le a vállunkról.

Adódott, hogy helyettesítőkre is szükség volt. Egyre több volt a munka: Vállalkozók, számlanyitók, nőttek a betét és kölcsön állományok mind-mind oly mértékben, hogy alig győztük követni.

1988-ban *Reisz Tiborné Vörös Rózsa* vette át a vezetést sok éven át. Magasabb szintre került a biztosítások kötése is. Nagy volumenű átalakításokra is sor került az épületben, ráadásul bezárás nélkül dolgoztak *Zsombékiné Molnár Marikával*. Már a gépi könyvelés is sokat segített az egyre több munkában. A nagy fordulat persze a számítógép bevezetésével jött el. Ez nekem már nem adatott meg, 1996-ban, 33 éves munkaviszony után nagyfokú rövidlátásom okán rokkantnyugdíjas lettem.

A kis falusi szövetkezetből mára óriási, országosan összevont bank fejlődött. Sok szép, jó emlék fűz a Takarékszövetkezetnél eltöltött nehéz időkhöz, hiszen itt telt el az ifjúságom, itt kezdtem 20 évesen. Emlékezetes kirándulások, munkahelyi üdülőben töltött nyaralások és szakmai elismerések tették felejthetlenné ezt az időszakot, melyeket fényképek is igazolnak emlékezéseim tárházában.

Sterl Gyözőné

ÁRVA A HÁZ

Ezzel a címmel jelent meg a Dunántúli napló írása 1972 augusztusában, amely arról számol be, hogy az új szolgáltatóház nehezen akar benépesülni.

Szépére sikerült. A hegyoldal fái övezik, vadonatúj. Csakhogy van egy baja — üres. Azahogy ... Július 17-én beköltözött a Baranya megyei Cipész Ksz, augusztus 2-án pedig a Mecseknádasd és Vidéke takarékszövetkezet. Két lakója van tehát már a hosszúhetényi szolgáltató háznak, persze, többre tervezték.

Egyfelől panaszkodtak: igény van Hosszúhetényben arra, hogy a szolgáltató házban szolgáltassanak is valamit. Várják a fodrászokat, a fényképészeket, a villamosgépjavítót, a szabókat — de még egyik szövetkezet sem jött. A panaszok érthetők. A lakosság igénye jogos. Mendemonda is akad: persze, hogy nem jönnek. Nem olyan nagy üzlet, nem kell olyan nagyon kapkodni érte. De ez nem egészen így van. A szolgáltató ház költséges építkezés volt, valamennyi érdekelt szövetkezet részt vállalt a költségekből is. A falu félmilliót adott — talán ez is befolyásolja az egészséges türelmetlenséget, amellyel várják szolgáltató házuk lakóit.

És nem várnak hiába. Jánosy Károly, a KISZÖV Gazdaság- politikai Osztályának vezetője a következőket mondta el a hosszúhetényi szolgáltató ház benépesítésével kapcsolatban:

— Gondokkal küzdtek és küzdenek a szövetkezetek ma is. Ez a beruházás 1970-ben indult. Köztudott áremelkedések miatt az építkezés költsége kétszázezer forinttal megnőtt. Ezt fejlesztési alapunkból kiegyenlítjük. De a ház ezzel még nem lesz berendezve. Háromszázhetvenezer forint értékű berendezésre volna szükség. És meg is lesz. A szövetkezetek — a Pécsi Minőségi Szabó Ksz-t kivéve — vállalják ezt az áldozatot is. A szabóknak jelenleg nem áll rendelkezésükre olyan anyagi erő, hogy új berendezést vegyenek, keresik a megoldást, egy biztos, hogy ők is elfoglalják előbb-utóbb a helyüket. Hogy miért nem költöztek a fodrászok eddig? Megrendelték a vadonatúj berendezést, nem jött meg. Készülődnek már a FÉNYSZÖV-vel együtt. Az biztos, hogy a jövő hónapban mind a két szövetkezet már szolgáltató Hosszúhetényben. A villamosgépjavítók és a szabók, bár szándékukat nem ismerem olyan pontosan, mint a másik két szövetkezetét, úgy gondolom, hamarosan szintén megérkeznek Hosszúheténybe.

Küldjön egy képet!

Ebből a nézetből nem sokan láthatják a postahivatalt. **Bencze Ferencné**től kaptuk a fotót, amely a hetényi új postabelsőt mutatja az ügyfelektől elzárt terület felől. A képen nem sokkal a beköltözés után munkatársaival látható: Kertész Sándor hivatalvezető, Vörös Istvánné, (a kép küldője) Bencze Ferencné és Papp Mikósné.

A fénykép kapcsán kutakodtunk a korabeli Dunántúli Naplóban. Az újságban a hosszúhetényi postáról a mellékelt híreket találtuk.

Széni Istvánné Juci néni küldte a fotót, melyen munkatársaival látható a parkettüzemben 1980-82 körül. Mindenkinek nem emlékszik a nevére. A képen Lovas Lászlóné, Dallos Jánosné, ? (egy kárászi munkatárs), Rupert Erika, Széni Istvánné, ? (egy ófalui munkatárs) és Pintér Józsefné látható. Kinek van még fotója, emléke, dokumentuma az üzemről, amely a hetényiek mellett sok vidékiek is munkalehetőséget adott fénykorában?

A postánkról írták...

1944. december 24.

A már megnyitott hivatalok, ügynökség között az említett postaküldeményeknek helyközi forgalma is helyreállott. Ezenkívül újabban Hird, Hosszúhetény, Vasas és Szigetvár postahivatala is megkezdte működését. Az említett hivatalok érték-cikkárusítással, valamint közönséges és ajánlott levelek elvételével és kézbesítésével foglalkoznak.

1977. június 16.

Kisposta épül Hosszúhetényben.

A Pécsváradi Építő Szövetkezet dolgozói több mint 1,2 millió forintért új postát építenek Hosszúhetényben. A munka a befejezéshez közeledik; a kisposta várhatóan e hónap végére készül el.

1977. december 30.

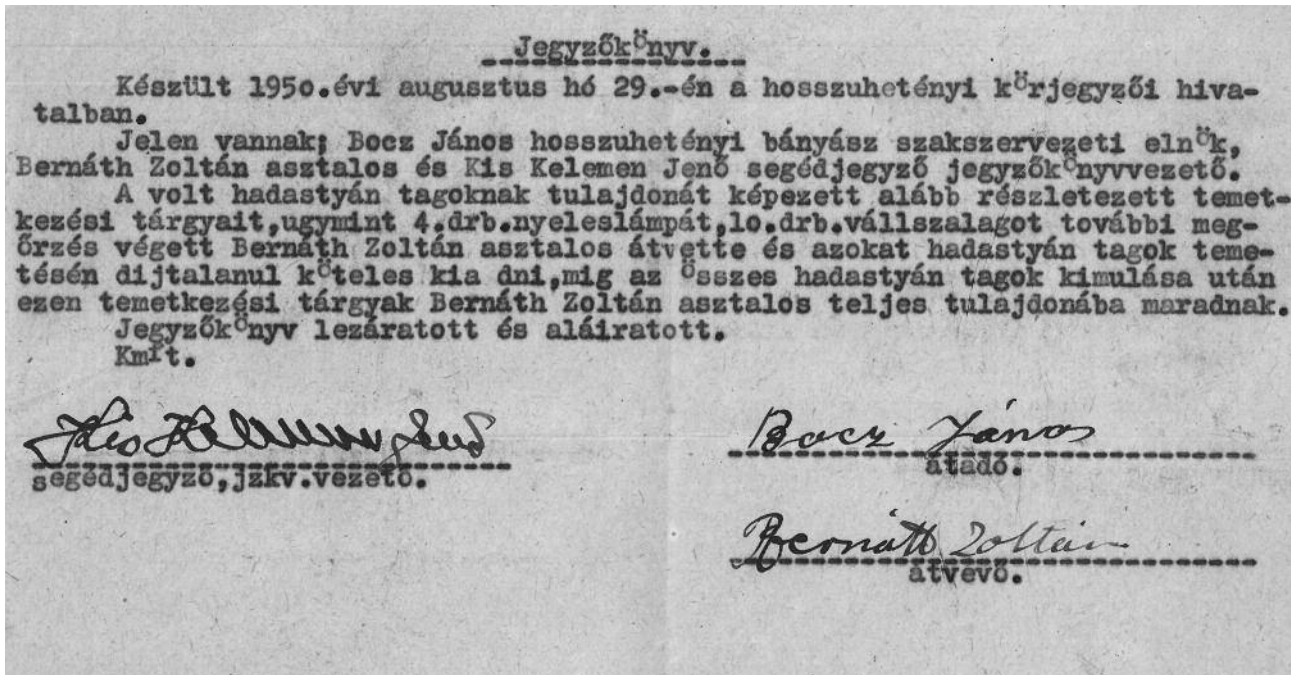
Új kisposta Hosszúhetényben

Hosszúhetényben nemrég új kisposta hivatalt avattak. A Pécsi Postaigazgatóság és a helyi tanács közös erővel létesítette az egymillió háromszázezer forint értékű postát. A hosszúhetényi nem az egyetlen, melyet idén adtak át rendeltetésének. Ez évben készült el a pellérdi, a vémeádi, illetve a pécsi 27 emeletes lakóházban levő 4-es számú posta is. Bővítették, felújították a mágocsi, illetve a helesfai kispostahivatalt. Elkezdődött a baranyajenői posta rekonstrukciója, valamint az egyházasharaszti hivatal építése.

Jövőre — a tanácsokkal közösen — Dunafalván, Szabadszentkirályon és Görösgalon építenek új kispostát és bővítik a magyarszéki hivatalt. A tervek szerint ugyancsak 1978-ban kezdődik annak a pécsi, Lvov-kertvárosi szolgáltató komplexumnak az építése, melyben egy postahivatal is helyet kap.

Baranyában jelenleg 136 postahivatal és 42 fiókposta van. Közülük 34 — elsősorban az ott dolgozók munkakörülményeinek megváltoztatása érdekében — vár új épületbe való költözésre. További 13-at pedig a megnövekedett forgalom miatt, kellene bővíteni, áttelepíteni.

Mesélő papírok

A fenti jegyzőkönyvet *Bencze Ferenc*től és hűgától *Hasenauer András*nétől kaptuk, amely a megszünt Hosszúhetényi Hadastyán Betegsegélyező Egylet vagyontárgyairól rendelkezik. "Az egylet 1900-ban alkult 30 taggal. Alapszabályai 1905-ben nyertek jóváhagyást, addig, mint a Pécsi Hadastyán Egylet fiókja működött" (*Múltringató*, 2015. Szerk: *Jakab József*né. 136.old *Horváth Kázmér Vármegyei ismertető*) Ezek a szervezetek kiszolgált katonákból alakított társulatok voltak, melyek kölcsönös segélyezést és tagjaiknak tisztességes eltemetéséről való gondoskodást tűzték ki fő céljukul. A temetkezéshez használt tárgyakat *Bernáth Zoltán*, a lányok édesapja vette át, aki helyi asztalosként és temetkezési vállalkozóként dolgozott a faluban, ahogy édesapja, *Bernáth Sándor* is. Az édesapa 1949-ben bekövetkezett halála után először az özvegy nevére került a vállalkozás, ahogy a lenti hirdetés is tanúskodik. Az örökösök a ház és az asztalos műhely eladása előtt a tájháznak adományozták a fenti jegyzőkönyvben szereplő temetkezési relikviákat.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget,
hogy **Hosszúhetény községben**, a 402.
házszám alatti

temetkezési vállalatomat

kibővítettem. Kész koporsók, szemfedelek,
koszorúk, ravatalozási cikkek és a temetke-
zéshez szükséges összes kellékek nálam a
legsolidabb áron kaphatók.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását.

ösv.
Tisztelettel: **Bernáth Sándor***né*
temetkezési vállalkozó
Hosszúhetény.

A megsárgult, írógéppel íródott jegyzőkönyv, tanúsága szerint 1931. július 19-én 8 órakor kezdődött a Hosszúhetényi Sport Egyesület „megalakuló közgyűlése” id. Pichler István korelnök vezetésével. A megjelentek, negyvennyolcan titkos szavazással, egyhangúlag fogadták el az alapszabályt és a tisztségviselők személyét. Elnöknek Halász Gyula káplánt választották, aki egyébként öt évig szolgált a hosszúhetényi híveket.

A lent közölt jegyzőkönyvből olvasóink közül talán többen is felfedezik családnévüket, rokonaikat!

Jegyzőkönyv

Felvetetett Hosszúhetényben a „Hosszúhetényi Sport Egyesület” megalakuló közgyűlése alkalmával 1931. július 19.-én d.e. 8 órakor.

Jelen voltak: Pichler István, Ponnert János, Halász Gyula, Varga Ádám, Kis Tóth József, Biró János, Glock József, Klein Bernáth, Kajdy József, Kajdy Aladár, Kajdy Ferencz, id. Vörös István, Szám Pál, Subotics Gyula, Kaprényi Dezső, Hitzl János, Bernáth János, Végh Mihály, Bózsa Sándor, Kaprényi Antal, Füredi József, Tóth Ostván, Papp János, Fink János, Kovács Ferencz, Gunszt Vilmos, Baráth Péter, Varga Péter, Krauth Ferencz, Vörös István, ifj. Bocz Mihály, Pichler Istvánné, Weber János, Radó István, Klein Imre, Cseke István, Varga András, Girschik József, Deininger Imre, Máté János, Scellenberger Mihály, Tintner Jenő és Fekete György körjegyző.

Az elnöklő id. Richler István korelnök üdvözölve a megjelenteket ismerteti a gyűlés célját és az alakulandó egyesület alapszabályait az egybegyűltekkal és miután az alapszabály tervezetéről pontra ismertette kéri a közgyűlést, hogy az egyesület tisztikarát válasszák meg. A választás titkos szavazással történt és egyhangúlag lett minden tisztviselő megválasztva u.mint:

A „HOSSZUHETÉNYI SPORT EGYESÜLET”
tisztkarának névjegyzéke.

Elnök: Halász Gyula r. kath. s. lelkész

H. elnök: Girschi József földműves

Jegyző: Kajdy Aladár molnár

Pénztáros: Ulrich Kelemen villanszerelő

Intéző: Varga Ádám r. kath. tanító

Ellenőrök:

Klein Bernáth kereskedő,

Kajdy Ferencz földműves

Pént.vizsg.:

Vuics Lajos borbély, Jekl Antal gépészkovács

Szertárosok:

Végh Mihály bányamunkás,

Krauth Ferencz asztalos

Választmányi tagok:

id. Pichler István szálló birtokos.

Fink Lőrincz Asztalos mester

Radó János molnár

Füredi József szikviz gyáros

Herceg Antal mészáros

ifj. Pichler István vendéglős

Glock József fuvaros

Frick János bádogos

A tisztikar megválasztása után Halász Gyula elnök vette át a gyűlés vezetését és meleg szavakban köszönte meg a jelenlévőknek a beléje helyezett bizalmát és azután ismertette az egyesület fontosságát és minden jelen levőt arra kért, hogy az egyesület keretében minél nagyobb büszsággal működjen, hogy ez által az egyesület kitűzött céljának mindenkor megfelelhessen.

Halász Gyula elnök felkéri Füredi József és Pichler István egyesületi tagokat, hogy a jegyzőkönyvet hitelesítsék.

Ismerteti továbbá a közgyűléssel, hogy ezen jegyzőkönyvet 1 pld. alapszabálytervezet kapcsán a m.kir. Belügyminiszteriumhoz kell felterjeszteni jóváhagyás végett és javasolja, hogy ezzel az újonnan megválasztott Kajdy Aladár jegyzőt bízzák meg.

A közgyűlés fentieket tudomásul veszi és az elkészítési munkálatokkal Kajdy Aladár jegyzőt bizza meg.

Több tárgy nem lévén az elnök a közgyűlést berekeszti.

kmft.

Kajdy Aladár s.k. jegyző

Pichler István s.k.

Füredi József s.k.

hitelesítők

Halász Gyula s.k. elnök

A másolat hitelül,

Hosszúhetény, 1931.aug. 1.-én.

egyesületi elnök

jegyző

Wéber Zoltán családi hagyatékából kaptuk ezt a korabeli erkölcsi bizonyítványt. 1882-ben kelt a “Közszégi Bizonylat Mellyel alulírt Hhetény község Elöljárói hitelesen bizonyítjuk miszerint községünkbeli felső Kis Miklós egy példás magaviseletű vagyonos ember, miért téglaházi üzlete folytatása ellen legcsekélyebb akadály sem forog fenn”

Babette háborúba megy

60 éves a hosszúhetényi Zengő Gyöngye Filmszínház

(Az írás megjelent a Zengő 2021. 3. számában)

1961. október 1-jén 17 óra tájban sokan toporogtak Hosszúhetényben az egykori terményraktár (korábban istálló) udvarán, a Fő utca 170. sz. alatt. A kora őszi meleg napsütésben izgatottan várták, hogy elkezdődjön egy ünnepség. Minden bizonnyal halkan beszélgettek, nézegettek a nagy üvegajtókat, és találgatták, milyen lehet a gyönyörűen felújított épület belülről. Aztán a beszélgetés hirtelen abbamaradt, mert felcsendültek a Himnusz hangjai.

Megkezdődött a hosszúhetényi Zengő Gyöngye Filmszínház avató ünnepsége.

Az ünnepi beszédekre nyilván nem nagyon emlékeznek az egykor ott várakozó emberek, de nem is azért mentek oda, hanem azért, hogy megnézhessék a legelső filmet, melyet már a vadonatúj, hófehér királyvászonra vetítettek kétféleszupermodern gépházból. A címe: Babette háborúba megy.

Az eseményről a Dunántúli Napló is beszámolt. A falu apraja-nagyja már nagyon várta, hogy elkészüljön az új mozi, ami akkori viszonylatokban Magyarországon bármelyik városi mozival is felvehetné volna a versenyt esztétikailag és a modern vetítéstechnikai eszközök terén is. A Dunántúli Napló cikke szerint az új filmszínház építési költségei 1.050.000 Ft-ot tettek ki, valamint a gépi és egyéb berendezések további 300.000 Ft-ba kerültek. Hatalmas összeg volt ez akkoriban, most, 60 évvel később is még sok ember örülne ennyi pénznek. A filmipar a „hanyatló” nyugaton óriási fejlődésnek indult, és a hazai filmgyártás sem akart lemaradni. Sorban létesültek tehát országsszerte a mozik, hogy közösséget építsenek, művelődtessek a kommunizmust építő munkásokat, és elvigyék a szórakozást a falusi embereknek.

Az új filmszínház előtt is volt mozi Hosszúhetényben, melyet *Kajdy Aladár* alapított az 1940-es években (a későbbi Schellenberger kocsmában), de az már nem tudta kielégíteni a falu filmek iránti igényét sem helyileg, sem technikailag. A Dunántúli Napló 1953. november 22-én leközölt egy cikket, mely szerint a hetényi lakosság panaszt tett a Baranya megyei Moziüzemi Vállalatnál, hogy rossz a mozigép, így végigbosszankodják az előadásokat. A műszaki ellenőr ezt jelentette, és a cikk írója szerint a hetényiek hamarosan új vetítógépet kaptak, ám sokkal nagyobb igény volt akkoriban a filmek nézése iránt, mivel a televízió csak később terjedt el a lakosság körében. Az egy gépes vetítést (mely minden tekerés után 10 perc szünetet vont maga után) és a szűk, levegőtlen, táncteremnek is használt helyiséget kinőtte a lakosság, így nagy szükség volt az új mozira.

Az átköltözéssel az egykori mozi dolgozói közül ketten maradtak meg: *Krauth Béláné Ács Ilonka* néni pénztáros, és *Kajdy László* gépész. Az új intézménybe, ahol az előadások száma jócskán megszorodott (heti egy-két vetítés helyett már hat előadás volt), állandó személyzet is kellett. Ekkor csatlakozott a dolgozókhöz *Horváth Lajosné Bóza Mária* (Mariska néni) takarító és jegykezelő, *Bóza*

Az új mozi egyik első mozigépésze Barkó László volt. A kép a korabeli megyei lapban is megjelent.

Sándor filmszállító, *Barkó László* és *Bocz Ferenc* gépész. Az üzemvezetői feladatokat pedig a korábbi gépész, *Kajdy László* látta el. Időszakosan besegített még a filmvetítésekbe *Molnár Ferenc* és *Poór János*.

Az 1960-as, 1970-es években a hosszúhetényi Zengő Gyöngye Filmszínház a fénykorát élte. Egymást érték a sikerfilmek, a nézőszám sorban rekordot döntött. Az 1960-as évek végén a vetítővászon elé egy kisebb színpadot is építettek, így már lehetőség nyílt arra, hogy az épület koncerteknek, és különféle kulturális eseményeknek (pl. iskolai ünnepségeknek) is helyt adjon. Ebben a rövidke két évtizedben (és még utána is, amikor a 90-es évek elején tovább bővítették a színpadot) számos együttes, énekes, színész, humorista, politikus megfordult a moziban 1-2 órára, szórakoztatni vagy tájékoztatni az ittenieket.

Az 1970-es évek végén korszerűsítették a vetítógépeket: a szenes lámpaházakat ultramodern 1500 W teljesítményű xenonlámpákkal látták el, így a vetítés minősége tovább javult. Tömegek fordultak meg az épületben hetente, és aki jó helyre szeretett volna jegyet kapni egy jó filmre, az a vetítés előtt egy héttel felkereste *Ilonka* néni lakásán, nehogy hely hiányában lemaradjon az előadásról. A hetényi óvodások minden hónapban egyszer ovimozit nézhettek délelőttönként, és nagyon népszerűek voltak az iskolások körében az ún. „közművelődési sorozatok”, melyek keretén belül a tananyaghoz kapcsolódó ismeretterjesztő és történelmi filmeket láthattak a diákok hétköznapi

délutánonként. Akkoriban az iskolai ünnepeket is általában filmvetítés zárta.

Aztán az 1980-as években már nagyon sok család vásárolt színes televíziót, és az otthonokba beszivárogtak a videomagnók is. A tévéken egyre több csatorna vált elérhetővé, így könnyebben juthattak az emberek olyan élvezetes műsorokhoz, melyeket korábban csak a moziban láthattak. Ezzel lassan megkezdődött a mozik hanyatlásának időszaka.

Hosszúhetényben a '80-as évek közepétől már évről évre csökkent a heti előadások száma. Ritkábban telt meg teljesen a nézőtér, a szovjet és más kelet-európai filmekre pedig egyenesen hálóval kellett fogdosni a közönséget. A szocialista filmekre kiszabott terveket viszont teljesíteni kellett, így Ilonka néni megtanulta a „kettős könyvelést”, vagyis sokszor nézőket raktározott papíron a Bud Spencer filmekről a szovjet filmekre. Egy idő után azonban már ez is kevésnek bizonyult.

A hetényi mozi vetítéstechnikailag nem tudta tartani a versenyt a pécsi nagy mozikban felszerelt homorú vászonnal és dolby stereo sokhangszórós hangtechnikával szemben, így az érdeklődés már a sikerfilmekre is kihunyott. Megtörtént az, ami korábban elképzelhetetlen volt: egyre több előadás maradt el nézők hiányában. Megszűntek az ovimozik és a közművelődési sorozatok. A filmszínházunk súlyos veszteségeket termelt. Végül aztán a Baranya megyei Moziüzemi Vállalat 1990. december 31-én beszüntette a vetítést, és a mozi bezárt.

Mindenki azt hitte, hogy itt a vége, de az igazi végjáték még 16 évet váratott magára.

Az első hetényi önkormányzat képviselő-testülete, élén az akkori polgármester asszonnyal, *Nádor Rudolfnéval* ötletelni kezdett, mit is lehetne tenni, mivel az épület és a gépek továbbra is rendelkezésre álltak. A volt Baranya megyei Moziüzemi Vállalat is segíteni próbált, mivel a városi mozikon kívül szinte minden mozi bezárt a megyében, és utolsó erőfeszítéssel gépésztanfolyamot szervezett, hogy az önkormányzatok átvehessék a fenntartás jogát a még használható mozik felett. A filmelosztásban továbbra is szerepet vállaltak, az önkormányzatoknak

kellett viszont megoldani és kigazdálkodni a filmszállítást, a dolgozók bérét, az épület fűtését, fenntartását, takarítását, valamint a filmek kölcsönzési díját. Polgármester asszonyunk és az akkori képviselő-testület úgy döntött, hogy ez Hosszúhetényben megoldható, és a hivatalos bezárást követően 2 hónappal 1991. március 1-jén a Zengő Gyöngye Filmszínház ismét megnyitotta kapuit heti egy, péntek esti előadással. Itt már semmiféle haszonszerzésről szó nem volt, csak a mozi fennmaradásáról.

Az a néhány lelkes ember, aki magára vállalta a mozi életben tartását, szinte ingyen dolgozott. Jómagam 1994-ben csatlakoztam a dolgozókhoz az utolsó mozigép-kezelői tanfolyam sikeres elvégzése után gépészként, édesapám mellett. *Sásdi Györgyi* nyomtatta a plakátokat és intézte a pénzügyi részt, édesapám *Bocz Ferenc* és mellette én voltunk a gépészek, és szállítottuk a filmet saját autónkkal, akár az ország másik felére is. Ilonka néni helyét (aki az új nyitás után hamarosan elhunyt) *Rorbacher Antalné*, majd később *Penics Alajosné* vette át, aki a jegyeket árusította és takarított. Az épület továbbra is helyt adott más rendezvényeknek, fórumoknak is, és Györgyi próbálkozott egy retro filmklubbal: havi egy alkalommal Budapestről régi magyar filmeket kölcsönzött ki, hogy több nézőt csábítson a moziba. Ám a berendezés és az épület állaga is lassan elavult, a fűtési rendszer korszerűtlenné vált. Hiába volt minden próbálkozás, a lelkes támogatók és dolgozók, a mozi most már igazán haldoklott. Télen a fűtés vitte el a teljes bevételt, nyáron pedig a nézők mentek szabadságra. Egyre több vetítés maradt el nézők hiányában, végül aztán már csak időszakosan volt vetítés: szeptembertől májusig. 2006. október 20-án aztán lepergett az utolsó film is a gépeken: a *Túl a sövényen* c. animációs mesefilm képkockái. Ekkor működtek utoljára a vetítógépek, s bár az épület nem, de a mozi végleg bezárta kapuit. Igaz, az egykori személyzet tagjai is, szinte mind, akkor már egy másik, égi moziban dolgoztak...

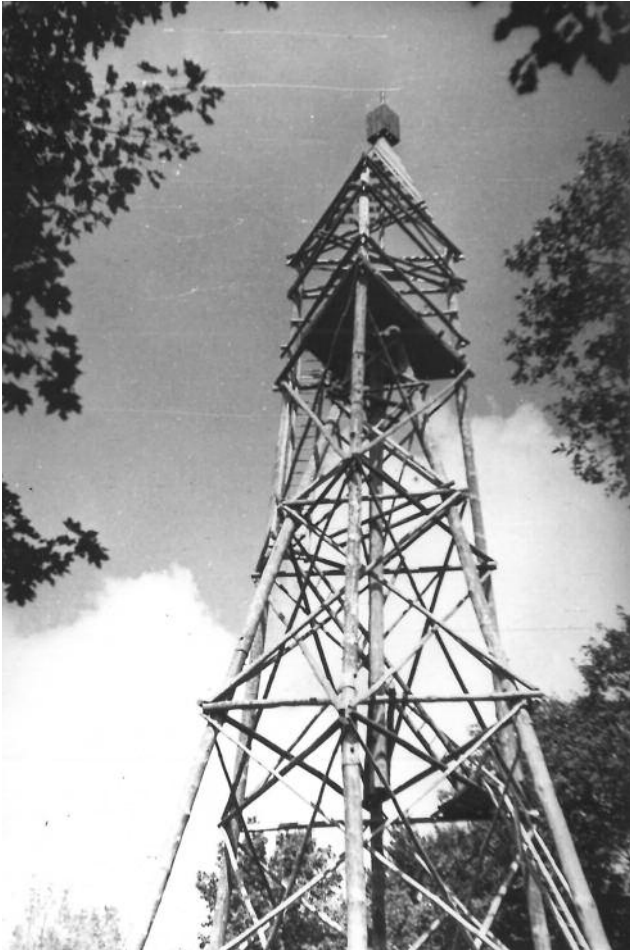
A hosszúhetényi Zengő Gyöngye Filmszínház azóta csendesen alussza álmát, és várja sorsa beteljesülését.

Bocz Zsófia mozigépész

Az új mozi megnyitásáig a Schellenberger kocsmában zajlottak a vetítések.

Kép - mutató

Közvetlen elődjét, az 1978-ban épített betonhengert körbefogva, ma már egy korszerű, biztonságos kilátó magasodik a Zengőn.

De ki emlékszik a korábbi fatoronyra? Így nézett ki a csúcson emelt, faszervezetű, létrán megmászható, fateraszos kilátó.

Dénes Gizella író élménye a kilátóról 1944-ben: *“Látod a Duna ezüstös szalagját, kisebb-nagyobb hegyeket, dombokat, országhatárokat és ekkor meglelt büszkeséget és áhítatot érzel. Elfelejtetted a létrát is, és ha nem inogna olyan félelmesen alattad az egész alkotmány, hát körültáncolnád a peremét”*

Az ötvenes - hatvanas években is kedvelt kiránduló hely volt, egyik bizonyítéka a lenti kép, melyet *Rudas Endrénétől* kaptunk kölcsön. Hátoldalán: *“Pihenő, kiránduló családok a torony aljában. Molnár, Szárics, Bocz család és mi gyerekek, jómagam a jobb oldalon”*

Van-e még valakinek dokumentuma településünk múltjáról, közelmúltjáról? Az éveken át sok családnak kenyeret adó fatelepről vagy tsz-ről?

Van-e emléke vagy fotója a kultúrházról, a takarékszövetkezetről, az orvosi rendelőkről, boltokról, vasútállomásról?

Ki tudna mesélni a régi óvodáról, a “lapostetős” iskoláról, a moziról, a vadásztársaságokról?

Kinek van még fotója, háború előtti levele, nyugtája, gazdálkodással, földdel vagy hetényi egyesületekkel kapcsolatos bármilyen régi irata?

Ki őriz falurészletet ábrázoló régi fotót, képeslapot?

Ossza meg velünk, hogy mi is megoszthassuk olvasóinkkal!

„Azt írta az újság...”

A Csurgó mondája

Rengeteg legendát ismerünk a környékről, de ma már nem mesélik a Csurgó mondáját. Szerencsére a Pécsi Közlöny egy 121 esztendővel ezelőtti 1901. száma megőrizte nekünk. A szöveg irodalmias, és van szerzője, bár azt nem tudjuk, kit takar a H. J. rövidítés. Annyi a szövegből sejtethető, hogy ha netán helybéli, kelet-mecseki volt, inkább a Hidasi-völgy túlsó, magyaregregyi végén élhetett. A szöveg cirádái ellenére magán hordja a helyi legendák jellegzetességeit, és ebből feltételezhetjük – bár biztosan nem tudjuk –, hogy nem a szerző fantáziájának a terméke, hanem valóban népmesén alapul. Akármelyik az igaz, olyan szép, hogy megérdemli, hogy elfoglalja a helyét közszájon forgó mecseki meséink közt. És ugyan ki hitte volna, hogy a csodás Csurgón átok ül?

A Csurgó már több, mint száz éve is közkedvelt hely volt, télen-nyáron népszerű kirándulóhely ma is, és hogy egy ilyen helynek eredetmeséje legyen, az szinte természetes. Itt közöljük a Közlöny meséjét, amely megmagyarázza, miért csodálhatjuk meg időről-időre a völgy látványos jégcsaporgonait. Megtudjuk belőle azt is, hogy akkortájt, évszázadnyira, a Csurgó vize egy másik – ma nem emlegetett – érdekes sajátosságáról is híres volt. Ha belemerítettek egy tárgyat, azt hamarosan mészburok fedte be. Próbáljuk csak ki!

A mese eredeti szövege, eredeti helyesírással, a következő:

Csurgó*
(Rege)

Ott, ahol a hidasi völgy az egregyi völgygyel ölelkezik s az egregyi patak hajjai vízesést alkotva tompán morajlanak, mintha örökkön gyászdal zengenének, ott állott egykor egy házikó.

— Fiam, édes fiam — szólt az özvegy töredevezve egyetlen serdülő fiához — megöl, megöl a szomjúság.

— Itt egy ital víz, a patak vizéből, friss, üdítő, meghozza ismét életerődöt.

— A patak vize már nem üdit fel engem, érzem, végem közeledik, siess fiam, engem csak az a víz ment meg, melyet megáldott az egregyi Szűz, de futva fuss, mert anyád.....nem éri meg a reggelt.

— Május van anyám, a Szűz hónapja, reményünket öröme fogja váltani ő.

* * *

Játszin mosolygva lejt fel a Hármashegy lejtőjén a rózsauju Hajnal, hogy tetőről-tetőre hágva fennen hirdesse dicső atyja, a fényes Nap közeledtét.

A Hármashegy tetején megszokta várni, míg atyja a Zengő bérceére hág.

Itt bókol a kedvesnek a reggeli szellő, a lomb susogása, a tarka virány.

Ő játszik enyelgve a szellővel, lombbal, meghallgatja epedésében a tarka virányt, de, amint atyja sugárnyilait átküldi a szomszédos bércről, ott hagyja őket negédes szeszéllyel.

— Jöszte szép kedvesim, jöszte velem.

Szól s búcsút int.

— Ti már csak múlt vagytok, szebb a jelen.

Mosolyg s a völgybe leszáll, hogy játékát tovább üzze lepkével, habbal.

* * *

Futva-fut a fiú kétes félhomályban, csillag sem fénylik, a patak vezérli őt.

Kezében már az ital az egregyi kutból, keblére rejt és sietve siet. Lábát megvérzi az ér kavicsa, ruháját tépi szederinda, tövis, ő le sem tekint. Szeme ott jár a messze szemhatáron.

Dereng a regg, piroslik a határ. Rettegés ragadja tovább: anyám halála az első napsugár.

Eltévedt. Mellékvölgybe jutott. De szeme csak ott függ fenn a piros sávon, az vezet, felé rohan, siet.

Szép völgybe ért, ismerős a határ. Túl a Hármashegy, itt a hidasi hát. Lenn a patak zajlik, régi ismerőse.

Ott, hol a völgy torkollik, ott int már felé a házikó a zöld lombokból elé.

A völgyben alant be szép, be remek.

A Zengő-vidék összes pompáját pazarolta reá: a csalitot rengeteg váltja fel, itt a rigó dalol, ott a fülemüle csattogja dalát, a zöld pázsiton őzike legelészik, lepkék himes csapata rajongja körül, a csermely is csak boldogságról cseveg.

Itt legszebb a regg, itt legszebben lejt táncát a rózsás Hajnal.

Megérkezett.

A természet vidul, enyelgve fut a csermely lába elébe, a lejtőn le táncolva hisz' kedvese jó. Körülbugja a lepke, a a csallagány zeng, az őzike szökdel, a gerle nevet.

De mindezekre mit adna ő, midőn véle szemben szép ifjú jó.

— Hol jársz te itt ifjú, az én utamon; nem látod atyám haragvó arcát az ormokon ?

— Gyógyszert jó anyámnak sietve viszek, meghal, ne tarts fel, mire otthon leszek.

— Anyád nem hal meg, én éltet adok, maradj te csak vélem, míg ott fenn az én csillagom ragyog.

— Nem, nem lehet, tündér, nem hagyhatom őt, az egregyi vízre úgy eped ő.

A pajkos tündér karján ragadja s fel a tetőre vezet őt.

Itt lomb susog halkai, zöld mogyorófa lomb, gondot feled s fecseg tündér és fiú. A fiú aggódik, de hisz' élted ad ő s mig véle a sellő, mig nincs napsugár, nem hal meg epedve a bús szenvedő .... De im rettenetes, zeng az ég nyilaktól, itt a Nap, a félelmetes. Keresi hímökét a szomszéd ormokon s megleli — emberrel társalogva a fakó avaron.

Homloka láttára elkomorul, döng az ég és villámlik s a zápor zuhog.

Futva-fut a fiú a kis házikóhoz, kezében az ital, az éltetadó.

De nincs kinek adja, a ház romtanya már. Villám felperzselte, a vadvíz elvitte.

Anyja is elpusztult, de átka kíséri őt, a ledér tündért, a cselvetőt.

A fiú fut völgyön s felkuszik hegyen: anyját keresi, de nem leli, azt a völgyfenéken barna iszap fedi. Bujában elhal a hűtlen fiú, s közel a völgytorokhoz eltemetik.

A pajkos tündér szörnyen lakól, atyja egéből letaszítja, bolyongva felleli az ifjú sírját, mellé ül és szirtté merevedik. Könnyei csermelyként folynak alá, de átok van rajta, nem üdit, nem enyhít, mindent, mi hozzá ér, megmervít.

Ott ül merően, könnye csurog, a nép Csurgónak nevezte el őt. Vándor, ha megpihensz kerüld el őt. Inkább a völgy mentén siess alá, hol a szent Szűz elől fut a halál.

A völgy kisedd patakja

A hajnali szél

Csak róla zeng éneket

Felőle beszél.

H. J.

* Vizesésszerű forrás a hidasi völgyben, mely arról nevezetes, hogy amit, bár rövid időre, belémerítünk, megkövesül (mészréteg lepi el).

Pécsi Közlöny, 1901. május 9., csütörtök

Pető Sándor

Egyesületünk életéből 2021.

Közösségünket mélyen lesújtotta Poór János táncos társunk halála, akit 70. születésnapja alkalmából köszöntöttünk volna a tragikus nap estéjén. Közösségi gondolkodása, mókára kész egyénisége, táncos habitusa pótolhatatlan veszteség együttesünknek, amelyben szinte a megalakulás óta táncolt feleségével.

Februárban megjelent egyesületünk kiadványának, a Múltmentőnek legújabb a 14. száma. Az egyesület tagjai igyekeztek az egyre kedveltebb újságot ezúttal is eljuttatni minden házhoz.

A járványhelyzet táncos közösségünket is megviselte. Próbálni csak május közepétől tudtunk. Előtte szabadtéri kirándulás, séta keretében jöttünk össze három alkalommal.

Első fellépésünk május 29-én Egyházaskozáron volt. A ragyogó jó idő és a kedves vendéglátás feledtette a betonos „színpadot”, hazaútban végig énekeltünk, még a buszról leszállva is táncoltunk. Jó volt végre együtt lenni népviseletben!

Június 5-én négy tagunk részt vett egy Szekszárdon rendezett szakmai továbbképzésen, 6-án az egyesület néhány tagja motoros kaszákkal és vasvillákkal felszerelve a hetényi római villa ásatási területén végzett kaszálást, takarítást. A munkát Szabó Máté a PTE régésze és Szajcsán Éva a megyei kormányhivatal örökségvédelmi osztályának munkatársa felügyelte. Cél, hogy ez a jelentős régészeti objektum Hetény ismert, látogatott emlékhelye legyen.

A nyáron csak két hét próbaszűnetet tartottunk, hiszen a tavaszi időszakban sok próba elmaradt.

Július 4-8-ig *Kruszely Gina* vezetésével négy ifjú táncosunk részt vett a Tolna Megyei Gyerektánc Táborban.

Július 17-én tartotta a Muharay

Elemér Népművészeti Szövetség az előző évre tervezett és a pandémia miatt elhalasztott jubileumi rendezvényét. A harminc éves szövetség határon túlra is átnyúló összekötő kapocs a hagyományörző falusi együttesek, együttes vezetők, néprajz, néptánc és népzene kutatók számára. Százhusz település hagyományörző együtteseinek, közel ötezer táncosát, zenészt, énekesét képviseli a szövetség. A Nemzeti Táncszínházban Hazai táncörkép címmel rendezett jubileumi gálán együttesünk két idősebb párral képviselhette településünket (*Bertalan Éva, Radó Tihamér, Pappné Pintér Ilona és Papp János*)

Július 22-én az Idősek Klubjának felkérésére utánpótlás zenekarunk a Pótkerek zenekar is fellépett a mozi udvarán tartott nyugdíjas találkozón.

Július 25-én együttesünk táncosaiból és zenészeiből verbuválódott kis csapat egy Heténybe zárandokoló bencés öregdiák társaságot örvendeztetett meg spontán műsorával.

Július 30-án közös főzés keretében a Tájház udvarán tartottunk összejövetelt, melyen *Zsombéki Gergely* tagtársunk jóvoltából kiváló birka-pörköltet fogyaszthattunk el.

Szeptember 3-án Pécsváradon és

Tizenhárom éve minden év augusztusában megrendezzük a Népviselet Napját. Augusztus utolsó vasárnapján 2021-ben is megemlékeztünk hagyományörző táncos, zenész, énekes elődeinkről azzal, hogy népviseletben vettünk részt az értük mondott vasárnapi misén. Egyesületünk törekvése, hogy ne csak a táncosok öltssék magukra nagyszüleik, dédszüleik ünnepi viseletét – hiszen ők gyakran felveszik – hanem a falu mind több lakója vegye fel ezen a napon őseitől örökölt, vagy ennek szellemében készített ruhadarabjait. *Bartha Zsolt* atya – aki maga is hagyományörző táncos – a misén meleg szavakkal köszöntötte és köszöntötte törekvésünket.

Bogyiszlón vendégszerepeltünk. Dél előtt a pécsváradi vár Határtalan Lakoma elnevezésű programjának vendégeiként táncoltunk, délután pedig a bogyiszlói szüreti rendezvény résztvevői voltunk.

Szeptember 11-én a XIV. Üveges hétvége programjában Óbányán léptünk színpadra. Hetényi magyar zenék és táncok mellett *Kruzsely Gina* és *Kruzsely Pálma* jóvoltából német népdalokkal is elkápráztattuk a németajkú település közönségét.

A Hirdi Nőegylet meghívására szerepeltünk a szomszéd településen szeptember 18-án, ahol az előző heti műsorunkkal mutatkoztunk be.

A szüreti felvonulás előkészületeit ezúttal *ifj. Molnár Ferenc* és *Kruzsely Pálma* irányította, a hagyományos menettáncban idősebb táncosaink is csatlakoztak a fiatalokhoz.

A nyári-koraőszi fellépéseinket az október 2-re tervezett Csoóri fesztivál zárta volna, de ezt az egész Kárpát-medencére kiterjedő rendezvényt a szervezők elhalasztották jövő évre.

Október 9-én két táncostársunk *Brand Petra* és *Schätzl Zsolt* esküvőjére voltunk hivatalosak Pécsváradra, ahol népviseletbe öltözve vettünk részt egybekelésük szép ünnepén.

Október 15-én négyen képviselték együttesünket a Nemzeti Táncszínházban tartott, előadással egybekötött szakmai továbbképzésen.

Október 17-én a Pécsváradi Leányvásár meghívottjai voltunk. A közös felvonulást követően a nagyszínpadon adtunk műsort, délután pedig zenészeink a Zengő Rezekkel muzsikáltak a bemutatók zárásaként.

Alapító tagjai vagyunk a Déli Kapu Folklórszövetségnek, november 13-án részt vettünk a Szövetség közgyűlésén.

November 26-án a komlói színházban lett volna a hagyományos kistérségi Közkincs Gála, melyet a rendezők a járványhelyzet miatt lemondtak. Sajnos ez történt tavaly is. Helyette a meghívott művészeti csoportokról a színházban külön-külön hang- és videofelvételt készítettek. Hosszúhetényt zenekarunk a Somkerék zenekar képviselte, a róluk készült filmfelvételt, a többi csoporttal együtt a youtube videomegosztón Közkincs Gála 21 címmel lehet megtekinteni.

A Nemzeti Táncszínház bérletes programjában négy előadásra szervez-

hetünk színházlátogatást. December 3-án hatan vettünk részt a második előadáson.

December 18-én évváró estet tartottunk a Kultúrházban.

Gratulálunk!

A mi munkánk és minden hagyományörző szervezet elismerése is, hogy a Muharay Népművészeti Szövetség elnökét Héra Évát 2021-ben Prima Primiissima díjra jelölték és azt meg is kapta.

Az elnökasszony egyik elindítója a hazai táncművészeti mozgalomnak, alapítója és 2004-től elnöke a szövetségnek. Számos hazai és nemzetközi fesztivált, konferenciát, szakmai fórumot szervezett. Fáradhatatlanul vezeti, irányítja a falusi hagyományörző együttesek országos és területi művészeti munkáját, szervezi továbbképzéseit, minősítéseit.

Köszönjük, és ez úton is jó erőt, egészséget kívánunk neki!

Ötven éves az együttes!

Mondhatnánk 70 éves vagy 90, hiszen 1951-ben szerveződött meg a *Csánky Lenke* vezette együttes, és a harmincas évek elején alakult a Hetényi Gyöngyösbokréta. A mai – *Kaszás János* alapította – együttes 1972 óta működik megszakítás nélkül.

A hármas jubileum tiszteletére 2022. szeptember 10-én a Pécsi Nemzeti Színházban adunk gálaműsort, melyre szeretettel váunk minden érdeklődőt! Különösen egykori zenészeinket, táncosainkat akikre nem csak nézőként, hanem szereplőként, aktív közreműködőként is számítunk!

Elnökségünk:

Keserű Árpád
Lázárné Kruzsely Cecília
Lázárné Szabó Emese
Molnár János
Radó Tihamér
Schätzl Zsolt

Elnök:

Papp János

Tagságunk:

Bagó Sára
Bencsik Bianka
Bertalan Éva
Bocz Orsolya
Bocz Léda
Brand Petra
dr. Csörnyei László
Czentner Blanka
Dallos Jánosné
Dallos László
Dallos Veronika
Erdei Benedek
Friedrich Marcell
Füzi Gyula
Garamvári Zsombor
Gruber Máté
Harasztosi-Lajos Liliána
Horváth Helga
Jakab Józsefné
Jáhn Cintia
Keszlerné Bocz Márta
Keszler Vivien
Kruzsely Gina
Kruzsely László
Kruzsely Lászlóné
Kruzsely Pálma
László Emese
Lázár István
Lázár Péter
Majorosi Márió
Márton Istvánné
Molnár Ádám
Molnár Ferenc
ifj. Molnár Ferenc
Molnár Veronika
Molnárné Fuchs Erika
Nagy Sándorné
Pappné Pintér Ilona
Pintér Ildikó
Poór Gabriella
Poór Jánosné
Schumann Adél
Schumann Réka
Spáth Róbert
Szauer Róbert
Tisztli-Papp Katalin
Tóth Viktória
Varga Dóra
Várnagy-Csák Beatrix
Wagner Bettina
Zugfil Richárd
Zugfil Rolf
Zsombéki Gergely

Régi hetényi épületek

Hosszúhetény

Községháza

A régi képeslapon a Községháza (egy ideig Tanácsháza) látható, amely ma is egyik meghatározó épülete a faluképnek. A lenti fotót *Ripp Miklósnétól* kaptuk a Kossuth Lajos utca 1-ből. Jelenlegi lakóházuk helyén a nagymama Böröcz Jánosné Katos Katalin egykori háza állt a gazdasági épületekkel. A sarki házat és a melléképületeket lebontva 1972-ben kezdték felépíteni jelenlegi lakóházukat.

Van-e valakinek még hetényi régi épületeket ábrázoló fotója? Küldje el nekünk!

